

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

FILMOVÁ A TELEVIZNÍ FAKULTA

Filmové, televizní a fotografické umění a nová média

Katedra Produkce

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**FILMOVÉ POBÍDKY, JEJICH ZAVEDENÍ A DOPADY
PRO ČESKÝ FILMOVÝ PRŮMYSL**

Mojaš Perovič

Vedoucí práce: Mgr. Helena Bezděk Fraňková

Oponent práce:

Datum obhajoby:

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2020

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

FILM AND TV SCHOOL

Film, Television and Photographic Arts and New Media

Production

BACHELOR THESIS

**FILM FISCAL INCENTIVES, IT'S IMPLEMENTATION
AND CONSEQUENCES FOR CZECH FILM INDUSTRY**

Mojaš Perović

Supervisor: Mgr. Helena Bezděk Fraňková

Opponent:

Date of disertation:

Degree granted: BcA.

Praha, 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

FILMOVÉ POBÍDKY, JEJICH ZAVEDENÍ A DOPADY PRO ČESKÝ FILMOVÝ PRŮMYSL

vypracoval(a) samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

ABSTRAKT

Tato práce se zabývá fenoménem filmových pobídek a zaměřuje se na jejich zavedení a dopady v České republice. Definiuje pojem filmových pobídek a jeho ukotvení v české legislativě. Dále mapuje zavedení filmových pobídek v Evropě a především dopady opožděného zavedení pobídek na filmový průmysl a ekonomiku v Čechách. Pozornost věnuje i trendu navyšování procentuální sazby a výši rozpočtu pobídek v Evropě, tzv. subsidy wars. V závěru zkoumá názory českých producentů na danou problematiku.

ABSTRACT

This thesis is dedicated to the phenomenon of film incentives, its implementation and consequences for Czech Republic. It defines the term of film incentives and its embedding in legislation. It tries to map implementation of film incentives in Europe and the effects of the delayed implementation in Czech Republic and consequences for the local film industry. It also focuses on the trend of the so-called "subsidy wars." Finally it presents views from local producers on the subject.

OBSAH

1. ÚVOD	7
2. STÁTNÍ FOND KINEMATOGRFIE	8
2.1. ZDROJE FINANCOVÁNÍ STÁTNÍHO FONDU KINEMATOGRFIE A OKRUHY VÝZEV	8
3. DEFINICE POJMU FILMOVÉ POBÍDKY A JEJÍ UKOTVENÍ V ČESKÉ LEGISLATIVĚ	11
3.1. ROZSAH PODPORY	12
4. ZAVEDENÍ FILMOVÝCH POBÍDEK V USA A NÁSLEDNĚ V EVROPĚ	13
4.1. FILMOVÉ POBÍDKY V MAĎARSKU	13
5. FILMOVÉ POBÍDKY V JEDNOTLIVÝCH STÁTECH EU	15
5.1. POBÍDKOVÝ SYSTÉM V ČR	17
6. VLIV ZAVEDENÍ POBÍDEK V ČR NA ČESKÝ FILMOVÝ PRŮMYSL A STÁTNÍ EKONOMIKU	19
6.1. VZNIK SOUČASNÉHO STÁTNÍHO FONDU KINEMATOGRFIE	20
6.2. NOVELIZACE SYSTÉMU FILMOVÝCH POBÍDEK	21
6.3. SITUACE PO ROCE 2019	21
6.4. POBÍDKY JAKO PODPORA PRO SERVISNÍ PRODUKCE	22
7. FILMOVÝ PRŮMYSL	23
8. SUBSIDY WARS	24
9. ZÁVĚR	25
10. SOUPIS PRAMENŮ	27

1. Úvod

Ve své práci se budu zabývat fenoménem filmových pobídek, jejich vznikem, rozšířením a zavedením v České republice. Pokusím se vysvětlit co filmové pobídky jsou a jak fungují u nás a jak se odlišujeme od ostatních Evropských zemí. Práce se bude zabývat i ukotvením v české legislativě.

Na začátku se budu věnovat vzniku současného Státního fondu kinematografie, vzhledem k jeho klíčové úloze pro místní filmový průmysl.

Velkou pozornost budu věnovat momentu zavedení pobídek v Maďarsku v roce 2004 a pokusím se zanalyzovat jeho dopad na český filmový průmysl a dále na evropský filmový průmysl. Budu se věnovat období, kdy český filmový průmysl fungoval bez jakéhokoliv systému pobídek a jakým způsobem nezavedení pobídek ovlivnilo místní filmový trh. Pokusím se prezentovat svůj názor na danou problematiku a nastítnit, jaké kroky by český audiovizuální trh mohly čekat v budoucnu. Součástí toho bude i srovnání objemu filmového průmyslu před zásadním rokem 2004, po roce 2004 a po roce 2010, kdy dochází k zavedení filmových pobídek v Čechách. Pro srovnání zjednodušeně popíšu systém fungování filmových pobídek v pěti konkurenčních zemích, a to konkrétně v Maďarsku, Estonsku, Velké Británii, Polsku a na Slovensku,

V další části se budu zabývat dopady daných kroků na českou ekonomiku, avšak musím konstatovat, že podrobnější analýza je mimo rámec této bakalářské práce. Poté budu pokračovat s aktuální situací a fenoménem tzv. "subsidy wars", při kterém jednotlivé státy mezi sebou soupeří ve zvýhodňování podmínek pro zahraniční produkce a jaké důsledky tento trend může mít.

Následně všechny tyto údaje shrnu a popíšu výsledky svého zkoumání.

2. Státní fond kinematografie

Státní fond kinematografie (dále Fond) vzniká k 1. lednu 2013 jako nástupce Státního fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie (SFPRČK). Zřízen byl na základě zákona č. 496/2012 Sb. o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů, tzv. zákon o audiovizu. Stává se tak nástupcem předchozího fondu, který fungoval od roku 1992 na základě zákona 241/1992. Fond se tak stává samostatným právním subjektem příslušným hospodařit s majetkem České republiky. Zároveň přestává být součástí organizační struktury ministerstva kultury a stává se samostatnou právní jednotkou. V čele nepůsobí dále ministr kultury ale ředitelka Fondu, kterou ministr kultury jmenuje na šestileté funkční období. Od počátku stojí v čele ředitelka Helena Bezděk Fraňková, která byla od roku 2009 i v čele SFPRČK.

Ředitelka je statutárním orgánem a zodpovídá za hospodaření s prostředky Fondu. K dispozici má Kancelář, která slouží především k zajištění provozních, administrativních a organizačních činností, dále pak Radu Fondu a Dozorčí Výbor.

Rada je sestavena z devíti členů, které jmenuje Poslanecká sněmovna na návrh ministra, a jsou navrhováni profesními oborovými organizacemi působícími v oblasti kinematografie. Jmenování jsou do tříletého funkčního období a každý rok je jedna třetina rady obměňována. Hlavní funkcí rady je rozhodování o přidělení podpory v jednotlivých výzvách, dále sestavuje a plánuje koncepci podpory do dalších let.

Dozorčí Výbor slouží jako kontrolní orgán fungování a hospodaření Fondu. Stejně jako Rada má i Dozorčí Výbor 9 členů s tříletým funkčním obdobím. Členové jsou jmenováni institucemi, které odvádějí do Fondu finanční prostředky. Čili dva členy jmenuje ministr kultury, dva ministr financí a pět jmenuje ministr na návrh plátců audiovizuálních poplatků.

2.1. Zdroje financování Státního fondu kinematografie a okruhy výzev

Fond je v současnosti (2019/2020) financován jak vlastními příjmy, tak státními dotacemi. Vlastní příjmy jsou tvořeny především 6 zdroji a to:

a) Parafiskální poplatky určené pouze na podporu kinematografie

- Poplatky z vysílání reklamy soukromých provozovatelů televizního vysílání, což každoročně vynáší kolem 150 mil. korun.
- Poplatky z kinematografických představení, které činí 1% z ceny vstupného bez DPH a bez poplatku, což v současnosti představuje v průměru 1,4 Kč za vstupné. Předpokládané příjmy za rok 2021 jsou 13 mil. korun.
- Poplatek z převzatého televizního vysílání, tedy vysílání prostřednictvím kabelových sítí a satelitů. Poplatek činí 1% z ceny za poskytnutí televizního vysílání a odhadované příjmy jsou 17 mil. korun. V tuto chvíli poplatek nezahrnuje VOD vysílání, což se Fond letos pokusí napravit novým poplatkem z poskytování mediálních služeb, který by odhadem mohl vynést 4 mil. korun.

b) Finance z vlastní činnosti

- Příjmy z poskytování licencí k užití filmů, ke kterým Fond vlastní práva výrobce, tedy filmy vyrobené ve Filmovém studiu Barrandov a Filmovém

studiu Gottwaldov v letech 1965 až 1991. Příjmy se odhadují na 49 mil. korun.

- Příjmy ze správních poplatků, které hradí žadatelé při podávání žádostí na jednotlivé výzvy. Správní poplatky se pohybují mezi 500 a 10 000 korunami za výzvy a 30 000 korun za registraci k pobídkám. Celkové příjmy se odhadují na 6 mil. korun.
- Ostatní vlastní příjmy fondu tvoří zanedbatelnou část rozpočtu a patří mezi ně příjmy z vrácených podpor, splátky návratných finančních výpomocí poskytnutých fondem, odvody prostředků a další.

c) Dotace ze státního rozpočtu

Samostatnou položkou příjmu jsou pak státní dotace a ty jsou rozděleny do tří kategorií:

- Dotace na provoz, která se roku 2017 zvýšila na 7,4 mil. korun.
- Dotace na podporu projektů z oblasti kinematografie od roku 2016 - tato dotace je přidělena ve výši výnosů z audiovizuálních poplatků v roce, který předchází roku navrhování rozpočtu, jinými slovy za rok 2020 bude tato dotace ve výši výnosů z audiovizuálních poplatků v roce 2018 a ty činily 185 mil. korun.
- Dotace na filmové pobídky, která v minulém roce činila 800 mil. korun a následně byla navýšena o dalších 500 mil. korun zatím pouze na rok 2019.

Hlavní prioritou Fondu je podpora kvalitnější a profesionálnější výroby a zpestření filmové nabídky, stejně tak posílení českého filmu na mezinárodním trhu a s tím spojená podpora propagace české kinematografie v zahraničí.² V současnosti fond vyhláší ročně 30 výzev a to na:

- Vývoj českého kinematografického díla s alokovanou částkou v roce 2019 44 mil. korun.
- Výrobu českého kinematografického díla s alokovanou částkou 243 mil. korun.
- Distribuci kinematografického díla s alokovanou částkou 15 mil. korun.
- Projekt v oblasti technického rozvoje a modernizace kinematografie s alokovanou částkou 12 mil. korun.
- Propagace českého kinematografického díla s alokovanou částkou 18,5 mil. korun.
- Publikační činnost v oblasti kinematografie a činnost v oblasti filmové vědy s alokovanou částkou 4 mil. korun.
- Zachování a zpřístupňování národního filmového dědictví bez alokované částky.
- Vzdělávání a výchova v oblasti kinematografie s alokovanou částkou 7 mil. korun.
- Filmový festival a přehlídka v oblasti kinematografie s alokovanou částkou 27 mil. korun.

¹ *Státní fond kinematografie*, Schválený rozpočet na rok 2019 [cit. 16.5.2020]. Dostupné z:

<https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/Rozpocety/schvaleny%20rozpo%C4%8Det%202019.pdf>

² *Státní fond kinematografie*, Krátkodobá koncepce na rok 2020 [cit. 16.5.2020].

Dostupné z:

https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/KK/KK_2020.pdf

- Ochrana práv ke kinematografickým dílům a jejich záznamům bez alokované částky.

Celkově je pro případné žadatele ve výzvách alokováno 370,5 mil. korun a dalších 800 mil. korun je producentům poskytováno formou filmových pobídek.

3. Definice pojmu filmové pobídky a její ukotvení v české legislativě

Filmová pobídka je jedním z investičních nástrojů státu, jehož hlavním účelem je podpora výroby audiovizuálních děl v České republice a zvýšení konkurenceschopnosti českého filmového průmyslu.³ Součástí této podpory je i snaha přilákat zahraniční investice do místního průmyslu. V České republice jsou filmové pobídky poskytovány dle Zákona o audiovizi (zákon 496/2012) formou navrácení části uznatelných nákladů, po ukončení filmové produkce a uskutečnění auditu rozpočtu.⁴ Žadatelem může být pouze osoba, která je daňovým rezidentem České republiky, nebo je daňovým rezidentem jiného členského státu Evropské unie nebo některého ze států tvořících Evropský hospodářský prostor, má na území České republiky stálou provozovnu a bude výrobcem nebo koproducentem audiovizuálního díla, nebo pro výrobce nebo koproducenta audiovizuálního díla na objednávku zajistí výrobu audiovizuálního díla nebo jeho část.⁵

Pro získání statutu žadatele o filmovou pobídku je mj. nutné i projít kulturním testem, čímž se prokazuje, že se jedná o audiovizuální dílo, které je v souladu s právními předpisy Evropské unie a České republiky. Zároveň se nemůže jednat o dílo pornografické povahy, schvalující násilí nebo otevřeně urážející lidskou důstojnost.

O filmovou pobídku tedy může zažádat pouze dílo, které splňuje podmínky stanovené zákonem č. 496/2012. Žadatelem může být výrobce hraného, dokumentárního i animovaného audiovizuálního díla či seriálu, za splnění specifikací rozsahu díla či seriálu stanovené zákonem. Ke každému druhu díla se váže jiná výše minimálních uznatelných nákladů a od ní odvislá výše pobídky. Konkrétně jde o:

- Celovečerní hraný či animovaný film s minimálními uznatelnými náklady ve výši 15 mil. korun.
- Celovečerní dokumentární film s minimálními uznatelnými náklady ve výši 2 mil. korun.
- Hraný televizní seriál s minimálními uznatelnými náklady ve výši 8 mil. korun za epizodu.
- Animovaný seriál s minimálními uznatelnými náklady ve výši 1 mil. korun za epizodu.⁶

Uznatelnými náklady se v Česku rozumí náklady, které producenti vynakládají externě dodavatelům za zboží a služby, na rozdíl od mezd, energie a odpisů, které jsou součástí interních nákladů.

Jinými slovy filmovou pobídkou tedy rozumíme finanční prostředky, které jsou předem zaregistrovaným investorům vypláceny při splnění podmínek definovaných zákonem po řádném ukončení realizace pobídkového projektu a až po předložení auditu uznatelných nákladů a vyúčtování. Finanční prostředky jsou

³ *Státní fond kinematografie, Zákon o audiovizi* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/legislativa/Zakon_o_audiovizi_ve_zneni_zakona_c.139-2016_Sb.pdf

⁴ *Státní fond kinematografie, Analýza filmových pobídek KPMG, 2015*

⁵ *Státní fond kinematografie, Zákon o audiovizi* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/legislativa/Zakon_o_audiovizi_ve_zneni_zakona_c.139-2016_Sb.pdf

⁶ *Státní fond kinematografie, Filmové pobídky* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://filmcommission.cz/cs/incentives/eligibility-and-amount/>

tedy vyplaceny až zpětně, a to aktuálně ve výši 20% skutečně vynaložených uznatelných nákladů a 66% z částky daně z příjmů vybrané nebo sražené v ČR z uznatelných nákladů na honoráře zahraničních herců a členů zahraničních štábů.⁷

3.1. Rozsah podpory

Filmová pobídka je poskytována formou navrácení části uznatelných nákladů, které jsou vynaloženy producentem AVD. Zákon stanovuje dvě sazby, tou první je vrácení 20% uznatelných nákladů, které souvisejí přímo s filmovým projektem a dodavateli jsou osoby, mající místo podnikání v ČR a jsou zaregistrováni jako plátcí daně. Druhou sazbou je vrácení 10% uznatelných nákladů, které byly uhrazeny fyzickým osobám bez daňového domicilu v ČR. Druhá sazba je zároveň předmětem srážkové daně.

Důležitým aspektem pobídky je skutečnost, že se nejedná o grant, jejím primárním účelem není podpora umělecky náročného AVD a kinematografie, ale podpora filmového průmyslu ČR.

4. Zavedení filmových pobídek v USA a následně v Evropě

K použití filmových pobídek jakožto nástroje pro přilákání investic dochází poprvé v Severní Americe formou daňových pobídek. Jednou z prvních zemí, která k této strategii přistoupila byla Kanada v roce 1997. Po velice úspěšném roce pro kanadský filmový průmysl k tomuto kroku opatrně přistupují i některé státy USA. Studie provedena v roce 1999 na popud Asociace amerických filmových režisérů (DGA) a Sdružení filmových a televizních herců (SAG) uvádí, že neposkytováním filmových pobídek došlo v USA v roce 1998 ke ztrátě 10,3 miliard dolarů neboli 236 mld. českých korun.⁸ Odhaduje se, že z této částky 81% bylo investováno v sousední Kanadě. Počet států poskytující nějakou formu filmových pobídek vzrostl z pěti v roce 2002 na čtyřicet čtyři v roce 2009.

4.1. Filmové pobídky v Maďarsku

Jednou z prvních evropských zemí, která zavedla efektivní systém filmových pobídek, bylo Maďarsko v roce 2004. Hlavním účelem byla stimulace odvětví, které zaměstnává poměrně velký počet lidí a má relativně vysoký pozitivní dopad na ekonomiku regionů.⁹ Krok se ukázal jako zásadní jak pro Maďarský filmový průmysl, tak pro ostatní evropské země, v první řadě Českou republiku, která do té doby byla jednou z nejméně vyhledávaných destinací zahraničními producenty. Dopad zavedení pobídek v Maďarsku, a posléze v řadě dalších členských státech, na český filmový průmysl je patrný i z níže uvedeného grafu č.1.¹⁰

Zároveň z interní studie Rady EU o dopadu filmových pobídek na audiovizuální produkci v jednotlivých členských zemích vyplývá, že zavedení pobídek v Maďarsku mělo za následek velký příliv investic nejen do produkce AVD, ale i do samotné infrastruktury filmového průmyslu. Za zmínku stojí otevření nového studia KORDA s počáteční investicí 91 mil. EUR¹¹ a poté vzápětí otevření konkurenčního studia Origo, na jehož vybudování se jako partner podílelo i Hollywoodské studio Raleigh Studios a investice dosáhla 76 mil. USD.¹² Magazín Time s odkazem na Czech Film Commission uvádí, že mezi lety 2002-2010 došlo v České republice k 50% poklesu zahraniční filmové produkce. Naopak ve stejné studii je znázorněn vliv filmových pobídek na značný růst průmyslu od zavedení pobídek v roce 2010, které do roku 2013 rostlo až o 18% ročně, což je největší stopa růstu ve všech studovaných zemích, viz graf č. 2.¹³

⁸The Directors Guild of America, *U.S. Runaway Film and Television production study report* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20081206143555/http://www.dga.org/thedga/leg_rp_runaway.pdf

⁹ Státní fond kinematografie. *Analýza filmových pobídek KPMG*, 2015

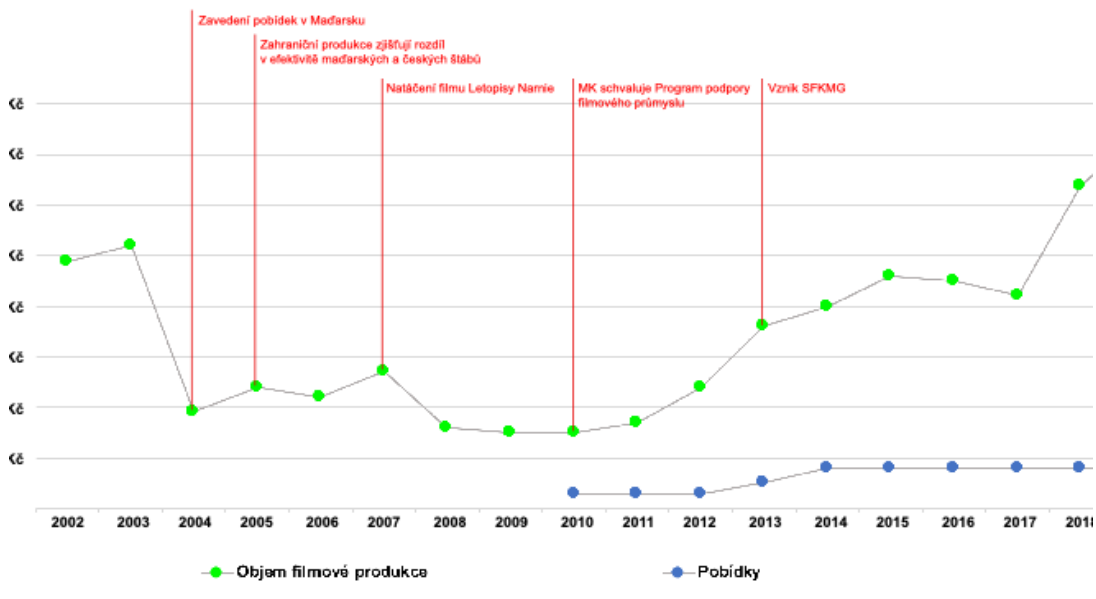
¹⁰ Státní fond kinematografie. *Analýza filmových pobídek KPMG*, 2015

¹¹ J. Olsberg, A. Barnes (2015), European Audiovisual observatory, *Impact analysis of fiscal incentive schemes supporting film and audiovisual production in Europe*

¹² J. Nadler (2010), Is Hungary the New Hollywood of Europe [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <http://content.time.com/time/arts/article/0,8599,2003733,00.html>

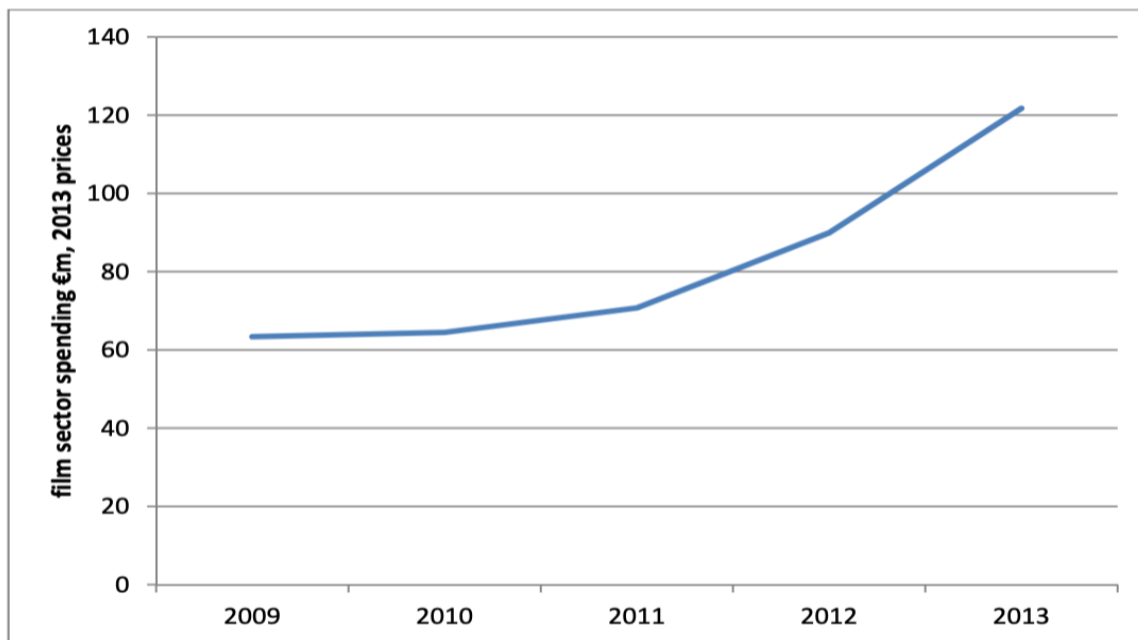
¹³ J. Olsberg, A. Barnes (2015), European Audiovisual observatory, *Impact analysis of fiscal incentive schemes supporting film and audiovisual production in Europe*

7 GRAF OBJEMU AV PRŮMYSLU V ČR

GRAF Č. 1

Figure 10 Czech Republic: sector spending, 2009-2013 (EUR m, 2013 prices)⁶³

GRAF Č. 2.

5. Filmové pobídky v jednotlivých státech EU

Momentálně v Evropě nabízí určitý druh pobídek 31 států. Od sebe se odlišují jak alokovaným rozpočtem, tak formou investiční pobídky a poskytovatelem podpory. Aktuálně se systém podpory dá zjednodušeně rozdělit na dva druhy dle formy pobídky.

Varianta A, při které jsou prostředky vypláceny ze státního rozpočtu formou proplacení procent uznatelných nákladů. Tento systém nyní funguje v ČR a např. Německu a Rakousku. Výhodou tohoto systému je vysoká míra kontroly nad výdaji ze strany státu, problematická je ale nejistota, zdali se ve fondu objeví každoročně stejná částka a zároveň je nutné odhadovat objem vyráběných audiovizuálních děl, což z povahy tohoto průmyslu bývá těžce předvídatelné.

Variantou B pak můžeme pojmenovat systémy, které fungují formou daňových opatření ať už v podobě slevy na poplatníka či jinými daňovými úlevami. Systém byl jako první zaveden v Maďarsku a v současnosti funguje v řadě dalších zemích a je častěji užíván než varianta A. Velikou výhodou je flexibilita systému, se kterou vzniká možnost reagovat na proměnlivost tohoto průmyslu v jednotlivých letech, zároveň je ale mnohem komplikovanější důsledná kontrola čímž dochází k zatížení státního aparátu.

Pro srovnání se můžeme podívat na 5 konkurenčních zemí v Evropě a jejich současné nastavení filmových pobídek. Užitá data jsou z roku 2019.

Maďarsko

Jak již bylo zmíněno, Maďarsko nabízí 30% filmové pobídky se současným alokovaným rozpočtem ve výši 2,9 mld. korun. Zároveň uznává i náklady vynaložené mimo Maďarsko, do výše čtvrtiny místního rozpočtu a stejně tak uznává jak „above the line“, tak „below the line“ náklady. Pojem „above the line“ (dále ATL) rozumíme náklady na výrobu AVD, které zahrnují tvůrčí činnosti, opční práva na využití předlohy a honoráře producentů, režiséra, scenáristy a hlavních představitelů. Z toho vyplývá, že ATL může být naprosto zásadní položkou rozpočtu v závislosti na typu projektu, jelikož u hvězdně obsazených filmů může výše ATL jednoduše dosáhnout až poloviny celkového rozpočtu. Tento aspekt je tedy velkým lákadlem pro zahraniční produkce, nicméně z hlediska státního hospodaření je to velmi těžce obhajitelné.

Na rozdíl od České republiky, Maďarsko neklade žádné minimální podmínky na výši uznatelných nákladů, stejně tak nerozlišuje, zda se jedná o natáčení celovečerního filmu, dokumentu, seriálu atd. Podmínkou je Maďarská koprodukce a splnění obdobného kulturního testu jako v ČR.¹⁴

Polsko

Polsko je země s dlouholetou tradicí velmi kvalitní domácí filmové tvorby, očemž svědčí jejich pravidelná účast při udělování Oscarů za nejlepší zahraniční filmy.¹⁵ I kvůli tomu byl jejich filmový průmysl dlouho zaměřen především na lokální tvorbu a k zavedení filmových pobídek přistoupili až v roce 2019 a bude zajímavé sledovat, jakým způsobem to ovlivní jejich i tak úspěšný filmový průmysl. Polsko zavedlo dnes již standardní 30% sazbu, ovšem s několika zajímavými odlišnostmi.

¹⁴ Origo film group, *Hungarian Tax Credit System* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <http://hungariantaxcredit.com/>

¹⁵ Polské Ministerstvo zahraničních věcí, *Polish oscar winners and nominees* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://poland.pl/arts/visual-arts/polish-oscar-winners-and-nominees/>

Celkově jejich rozpočet činí 1,26 mld. korun, což je obdobná sazba, jakou mělo Česko po zvýšení v listopadu 2019.

Minimální uznatelné náklady pro servisní produkce jsou:

- 5,85 mil. korun pro celovečerní film či seriál; 1,8 mil. korun pro celovečerní dokumentární film či seriál a 3 mil. pro celovečerní animovaný film či seriál

Minimální uznatelné náklady pro místní produkci a koprodukcí jsou:

- 15 mil. korun pro celovečerní film; 5,85 mil. korun pro jednu epizodu seriálu; 1,8 mil. korun pro celovečerní dokumentární film; 5,85 mil. pro dokumentární seriál; 5,85 mil. korun pro celovečerní animovaný film či seriál

Zajímavým aspektem jsou nastavené roční limity jak pro projekt, tak pro žadatele. Maximální možná pobídka je 86 mil. korun na projekt a 125 mil. korun na žadatele pro daný rok.¹⁶ Polsko se tak přidalo k několika zemím, které se snaží flexibilně reagovat na současnou situaci, kdy často dochází k vyčerpání téměř celého pobídkového rozpočtu několika velkými produkcemi typu Amazon a Netflix. Za těmito omezeními je tedy snaha o podporu menších, kulturně náročnějších projektů a především evropských koprodukcí. Obdobně zajímavý je i fakt, že alespoň 10% z ročního rozpočtu musí být vyhrazeno na výrobu animovaných děl.

Z mého hlediska tedy Polsko patří k zemím s progresivní „pobídkovou politikou“ a jejich model má co nabídnout i okolním zemím.

Velká Británie

Velká Británie je další zemí, která vykazuje snahu o modifikaci filmových pobídek tak, aby byly přístupnější jak pro místní trh, tak menší i větší produkce. V současné chvíli Britové nemají žádné omezení na rozpočet a jejich filmové pobídky jsou podporovány oběma hlavními politickými stranami a ani plánovaný Brexit žádné změny nepřinese.¹⁷ Jedná se tedy o velmi spolehlivý a stabilní systém.

Pobídková sazba je stanovena na 25% a pro místní filmovou produkci nejsou stanoveny žádné minimální náklady. Uznatelné náklady mohou dosáhnout maximální výše 80% celkového rozpočtu. Podporované jsou pouze filmy určené pro kinodistribuci a kvalitní televizní tvorba. Pro získání pobídky je třeba projít kulturním testem.

Pro mezinárodní koprodukce platí, že minimálně 10% uznatelných nákladů musí být utraceno ve Velké Británii a žadatel musí být plátcem místní DPH. Stejně tak může být žadatelem i postprodukční společnost.

Slovensko

Slovensko nově od roku 2020 patří k zemím, které nabízí pobídky se sazbou nad 30%, konkrétně je to 33%. V tuto chvíli není stanoven horní limit pro výši vyplacených pobídek, což jej zásadním způsobem odlišuje od Česka.

Minimální výše uznatelných nákladů pro televizní celovečerní film, jednu řadu seriálu a filmovou sérii (max. 3 filmů) je 8 mil. korun.

Pro individuální celovečerní filmy, dokumentární filmy a animované filmy tato výše činí 4 mil. korun.

¹⁶ POLSKI INSTYTUT SZTUKI FILMOWEJ, *Information* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://pisf.pl/en/incentives-information/>

¹⁷ British Film Commission, *Film Tax Relief* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <http://britishfilmcommission.org.uk/plan-your-production/tax-reliefs/>

Uznatelnými náklady se rozumí náklady vynaložené na výrobu AVD na území Slovenské republiky, či náklady vyplacené fyzické osobě s domicilem na Slovensku.¹⁸ Obdobně jako v Česku je podpora vyplacena po ukončení výroby a vyhodnocení nezávislé auditorské zprávy Slovenským Audiovizuálním fondem.

Estonko

Přestože Estonsko nepatří mezi země se silnou filmovou tradicí, jejich filmový průmysl je v posledních letech na vzestupu, a to v nemalé míře díky systému filmových pobídek, ke kterému přistoupili v roce 2016. Dle slov tamního ředitele Filmového institutu, pod kterým současný systém funguje, zavedení filmových pobídek přineslo více než dvojnásobné zhodnocení poskytnutých financí.¹⁹

Estonsko, obdobně jako Polsko, stojí o to, aby filmové pobídky sloužily i k rozvoji místního talentu a místní tvorby. Proto nabízí 3 sazby pobídek a to 20, 25 a 30% v závislosti na výši nákladů utracených v Estonsku či na subjekty s estonským domicilem. Stejně tak Estonsko nabízí systém pobídek i pro postprodukční společnosti s obdobnými podmínkami.

Pokud je kreativní tým složen alespoň ze dvou osob s estonským domicilem, výše pobídek je automaticky 30%. Pokud je v kreativním týmu alespoň jedna osoba s estonským domicilem, výše pobídek je 25%. Kreativním týmem se rozumí: režisérka, scénárista, kostýmní výtvarnice, umělecký maskér, kolorista, animátorka, hudební skladatel a představitel hlavní či vedlejší role.

Pro splnění podmínek je nutné, aby dílo mělo minimální výši celkového rozpočtu na základě typu díla a to:

- Celovečerní hraný film s minimálním rozpočtem 26,6 mil. korun.
- Celovečerní animovaný film s minimálním rozpočtem 53 mil. korun.
- Krátký animovaný film s minimálním rozpočtem 6,65 mil. korun.
- Jedna řada animovaného seriálu s minimálním rozpočtem 13,3 mil. korun.
- Jeden díl televizního seriálu s minimálním rozpočtem 5,3 mil. korun.
- Dokumentární film s minimálním rozpočtem 5,3 mil. korun.

5.1. Pobídkový systém v ČR

Pobídkový systém v ČR patří mezi ty přehlednější a až na limitovaný rozpočet funguje velmi dobře. Přehledné požadavky a pochopitelný systém je pro zahraniční producenty vždy dobrým znamením.

Žadatel musí projít již zmíněným kulturním testem, kde se posuzuje, zda je obsah audiovizuálního díla v souladu s předpisy Evropské unie. Každý projekt musí získat minimum 4 ze 16 bodů z oblasti kulturní a minimum 23 bodů celkově. Posuzují se různá kritéria, mj. zda je příběh zasazen do evropského prostředí, zda je dílo kulturně obohacující či reflektuje evropské hodnoty. Dále se hodnotí národnostní složení štábu, zda se natáčí v České republice, zda je film v evropském jazyce ap.

¹⁸ Slovak Film Commission, *Cash rebate* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://www.filmcommission.sk/cash-rebate/>

¹⁹ B. Pajust, *Estonias Cash Rebate Project Exceeds Expectations* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <http://filmestonia.eu/index.php/2017/12/01/lati-rahvusliku-filmiauhinna-palvis-ka-estfi-film/>

Pro získání pobídky musí dojít k žádosti o registraci projektu, která bude obsahovat synopsi či treatment a vyplněný kulturní test. Taktéž musí dojít k zaplacení správního poplatku ve výši 30 000 korun.

Kancelář Státního fondu kinematografie poté zkontroluje právní náležitosti žádosti stanovené zákonem či statutem, zatímco Komise pro filmové pobídky posuzuje žádosti z hlediska obsahového. Poté dochází buď k zamítnutí žádosti či k osvědčení o registraci. Osvědčení o registraci je platné 4 roky od doručení.

Pokud žadatel získá náležité osvědčení, dalším krokem je podání žádosti o evidenci projektu, ke které musí dojít do 10. natáčecího dne v ČR, nejdříve však 4 měsíce před zahájením natáčení. Dříve to není možné a to z toho důvodu, aby se finance neblokovaly pro nejisté projekty a tak ubíraly finance projektům jistým. Žádost musí obsahovat rozpočet předpokládaných uznatelných nákladů, celkový rozpočet, finanční plán ad. Znovu dochází k posouzení žádosti a při splnění požadavků k získání osvědčení o evidenci, ke které se váže i předpokládaná částka filmové pobídky a stanovuje podmínky závazné pro žadatele při realizaci projektu.

Následně je zahájena realizace podle plánu, přičemž je žadatel povinen zasílat denní zprávy či oznámení o zahájení realizace. Pokud dojde ke změně výše uznatelných nákladů, podává se žádost o změnu osvědčení o evidenci a následně při ukončení projektu je zažádáno o pobídku. Žádost musí obsahovat vyúčtování a audit skutečných uznatelných nákladů, finanční plán ap.

Poté znovu dochází k posuzování žádosti a při splnění požadavků dochází k vyplacení pobídky do 30 dnů od Rozhodnutí o filmové pobídce.

6. Vliv zavedení pobídek v ČR na český filmový průmysl a státní ekonomiku

Jak již bylo zmíněno, Česká republika patřila v letech 1998-2004 k evropské absolutní špičce. Natáčela se tu řada zahraničních velkofilmů, za zmínku stojí filmy: Hartova válka (2002), Hannibal (2000), Mission: Impossible (1996), Agent bez minulosti (2002).

Ovšem po zavedení pobídek v Maďarsku české vlády dlouhých 6 let odmítaly filmové pobídky v ČR zavést a poměrně rychle došlo k značnému odlivu zahraniční produkce právě do Maďarska, což je patrné z grafu č. 3. ²⁰

Následně se k Maďarsku připojili další evropské země a úpadek filmového průmyslu v České republice se dále prohluboval. Už v roce 2004 dochází k meziročnímu poklesu objemu zahraničních produkcí o 70%, což mělo za následek snížení celkového objemu filmové tvorby, včetně českých filmů a komerčních natáčení v ČR o 47%.²¹ Naneštěstí ani tato čísla nebyla dostatečně alarmující a v roce 2008 opět dochází k hluboké recesi a meziročnímu propadu zahraniční výroby o 66%, což znamená, že zahraniční produkce klesla na poslední místo celkového ročního obrátu AVD produkce v ČR (viz graf č. 3.). Pro srovnání, aktuální situace je taková, že 55% veškeré produkce tvoří zahraniční filmy, 31% reklamy a 14% české filmy.²²

Skutečnost, že až do roku 2010 neexistovala pro zahraniční produkce jakákoliv forma státní podpory, na rozdíl od řady evropských zemí, uvrhla český filmový průmysl do značných potíží. A zatímco se v Česku recese prohlubovala, konkurenční země jako Maďarsko a Anglie úspěšně budovaly novou infrastrukturu a stimulovaly růst, což vedlo i k značnému odlivu profesionální pracovní síly z Čech do okolních zemí.

Přestože se v posledních letech Česku podařilo vrátit do předních pozic na trhu, bude těžké určit skutečnou škodu, kterou místní průmysl v tomto období zaznamenal, jelikož nejenom že český trh přišel o řadu velkých projektů, které by se jinak velice pravděpodobně realizovaly zde, ale zároveň umožnilo konkurenčním státům vybudovat díky náhlému přítoku investic potřebnou infrastrukturu a kvalitativně se dotáhnout na kdysi jasného favorita. Tato skutečnost by měla sloužit jako varování do budoucna před ignorováním měnící se situace.

K zavedení první formy pobídek dochází tedy v České republice v roce 2010 po usnesení vlády dne 4. května na návrh ministerstva kultury ve formě Programu podpory filmového průmyslu. Již v roce 2011 bylo z podpory alokováno 261 mil. korun 40 zahraničním a českým produkcím. Podpora se ukazuje jako velmi výnosná, jelikož její návratnost se odhaduje na 118%, zároveň ze zkoumání vyplývá, že zhodnocení podpory by rostlo spolu s výší alokovaných zdrojů. Odhaduje se, že pokud by v roce 2011 bylo alokováno 900 mil., vedlo by to k návratnosti až 134%.²³

Zásadním pozitivním aspektem Programu podpory v letech 2010-2011 bylo zjištění, že vzhledem ke skutečnosti, že se podpora vyplácí zpětně až po

²⁰ Státní fond kinematografie, *Vyhodnocení PPF 2010* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/ppfp/vyhodnoceni-ppfp-2010.pdf>

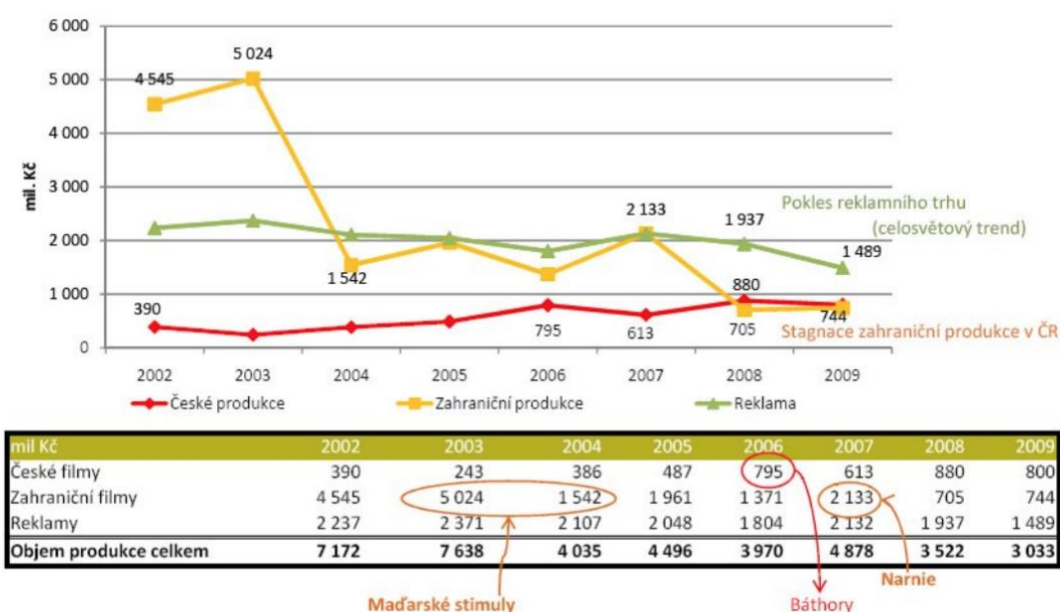
²¹ Státní fond kinematografie, *Vyhodnocení PPF 2010* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/ppfp/vyhodnoceni-ppfp-2010.pdf>

²² MediaGuru, *Deloitte: Filmový průmysl v Česku tvoří 1,1% HDP* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2018/07/deloitte-filmovy-prumysl-v-cesku-tvori-1-1-hdp/>

²³ Státní fond kinematografie, *Vyhodnocení PPF 2011* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/ppfp/vyhodnoceni-ppfp-2011.pdf>

utracení filmového rozpočtu je Program tzv. „samofinancovatelný“ a kapitálová náročnost pro Českou republiku je nulová. Jinými slovy Program podpory je bezrizikový a dlouhodobě udržitelný.²⁴ Zároveň přijetím Programu došlo k meziročnímu nárůstu investic ve filmovém průmyslu o 66%. Nešťastné ale bylo, že k vyčerpání alokovaných prostředků (250 mil. v roce 2010 a 300 mil. v roce 2011 a 2012) docházelo už v prvním čtvrtletí, takže se dalo předpokládat, že nárůst mohl být i podstatně vyšší. A přestože bylo přijetí Programu zásadním pozitivním krokem, konkurenceschopnost Českého filmového průmyslu stále trpěla nedostatkem prostředků. Pro ilustraci v roce 2011 Maďarsko vynaložilo na podporu filmové produkce 1,5 mld. korun a Velká Británie až 6 mld. korun, což je výrazně vyšší částka než místních 300 mil. korun.²⁵

Graf – Vývoj filmové produkce v ČR

GRAF Č. 3.

6.1. Vznik současného Státního fondu kinematografie

Ke změně dochází v roce 2013 kdy na základě zmíněného Zákona č. 496/2012 vzniká současný Statní fond kinematografie a pod jehož správu se přesunul režim podpory a filmových pobídek. Už v roce 2014 za ministra kultury Hermana dochází k navýšení prostředků z 500 mil. na současných 800 mil. a i dnes probíhá neustálá snaha pod vedením ředitelky fondu Heleny Bezděk Fraňkové o opětovné navýšení, jelikož problém rychlého vyčerpání alokovaných prostředků stále trvá. Jinými slovy Česká republika již 15 let od prvního zavedení pobídkového systému v Evropě stále aktivně přichází o značné zahraniční investice ve významném průmyslovém odvětví. Na druhou stranu je vidět snaha

²⁴ Státní fond kinematografie, *Vyhodnocení PPF 2011* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/ppfp/vyhodnoceni-ppfp-2011.pdf>

²⁵ Státní fond kinematografie, *Vyhodnocení PPF 2011* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/ppfp/vyhodnoceni-ppfp-2011.pdf>

o zlepšení situace, a to především v roce 2016, kdy došlo k novelizaci platné úpravy, která přinesla několik zásadních změn.

6.2. Novelizace systému filmových pobídek

Novelou v roce 2016 bylo ustanoveno, že nově žadatel již nemusí být výrobcem či koproducentem AVD, což byl vstřícný krok vůči servisním produkcím, které tedy mohou o pobídky žádat, aniž by drželi práva či podíl na výsledném AVD.²⁶ Zároveň došlo ke zmírnění limitů uznatelných nákladů, a to především u:

- celovečerního dokumentárního filmu z 3 mil. na 2 mil. korun
- epizody AVD seriálu z 10. mil. na 8 mil. korun a současně klesá nutná stopáž ze 40 minut na 30 minut
- epizody animovaného AVD seriálu z 10 mil. na 1 mil. korun a zde stopáž klesla ze 40 minut na 5 minut
- limit u celovečerního AVD zůstává na 15 mil.

Také dochází k rozšíření uznatelných nákladů o kategorii, která zahrnuje produkční service fee, které tvoří nezanedbatelnou částku v rozmezí 5 až 10% místního rozpočtu. Je pravděpodobné, že i tyto vstřícné kroky vedly k razantnímu navýšení objemu AVD průmyslu v roce 2018 a trend nárůstu pokračoval i v roce 2019.

Současná situace je celosvětově velmi komplikovaná kvůli pandemii spojené s COVID-19 a důsledky tohoto viru na filmový průmysl nelze dobře předpovědět. V době psaní této bakalářské práce stále není jasná finální výše pobídek na rok 2020.

Podle slov Heleny Fraňkové zůstává alokovaná částka opět 800 mil. korun, jedná se ale usilovně o její navýšení, jelikož ze zkušenosti z minulého roku se dá předpokládat, že částka nebude dostačující. V roce 2019 totiž došlo k vyčerpání oněch 800 mil. již v červenci. Částka byla v listopadu po usilovném jednání navýšena o dalších 500 mil. korun a podle slov ministryně financí Aleny Schillerové měla Česká republika v plánu zůstat i nadále "film friendly regionem."²⁷

6.3. Situace po roce 2019

Rok 2019 se stal nejúspěšnějším rokem, co se týče objemu investic do filmového průmyslu. Vyprodukovalo se zde přes 80 filmů a seriálů, což přineslo do průmyslu 8,9 mld. korun, což je značné posílení oproti původně nejsilnějšímu roku 2018, jak lze vidět v grafu č. 4. Zásadní roli zde hrál i fakt, že do Čech přijíždí opakovaně točit globální produkce typu Netflix a Amazon.²⁸ Za zmínku

²⁶Státní fond kinematografie, *Průvodce žadatele o filmovou pobídku dle platné právní úpravy* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/H/Pobidky/pobidky%202019/pr%C5%A5vodce%20%C5%BEadatele%20filmov%C3%A9%20pob%C3%ADdky/Pr%C5%AFvodce_%C5%BEadatele_filmov%C3%A9%20pob%C3%ADdky_102019.pdf

²⁷EuroZprávy.cz, ČTK, *Česko zůstane „film friendly region“*. [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/kultura/film-a-tv/cesko-zustane-film-friendly-region-vlada-uvolni-na-pobidky-dalsich-500-milionu.7f127cd9/>

²⁸ČTK, *Filmové pobídky loni přinesly do ČR rekordních devět miliard Kč* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/filmove-pobidky-loni-prinesly-do-cr-rekordnich-devet-miliard-kc/1855474>

stojí seriál *Carnival Row* s hvězdným Orlandem Bloomem či seriál *The Wheel of Time*. Z tohoto pohledu se dá usoudit, že Česká republika je velice lákavou destinací pro velké produkce, přestože i v roce 2020 nabízíme v Evropě nejmenší pobídkovou sazbu 20%. Da se z toho tedy odvodit, že místní filmový průmysl je ve velmi dobré kondici a nabízí kvalifikované odborníky a profesionální servis, jelikož pro producenta rozdíl 5 až 10% v rozpočtu hraje ohromnou roli. Fakt, že i přes nižší sazbu raději volí Česko před například Maďarskem či Polskem, by měl být důvodem k pýše pro místní filmaře.

Zároveň by to měl být i velmi pádný argument pro vládu, proč navýšit alokovanou částku a přemýšlet o zvýšení sazby alespoň na 25%. Pokud je Česká republika i při současné zmatené situaci, kdy dochází k vyčerpání rozpočtu na filmové pobídky v polovině roku a jeho navýšení v listopadu, schopna vygenerovat rekordní objem průmyslu, dá se předpokládat, že by nastavený trend při navýšení financí a případném navýšení sazby vratky pokračoval.

Otázkou zůstává, nakolik si stát cení tohoto průmyslu a na kolik vnímá jeho důležitost nejenom pro ekonomiku ale především pro kulturu této země. Legitimním argumentem proti navyšování filmových pobídek je fakt, že z pobídek často těží ti nejsilnější hráči na globálním trhu a místní trh se pro ně stává destinací s levnější kvalifikovanou pracovní silou, ke které ještě dostanou slevu z peněz daňových poplatníků. Ovšem je nutné si uvědomit, že domácí trh žije z těchto komerčnějších projektů a každý dobrý rok jim umožní investovat zpátky do místní tvorby. Obecně platí trend, že pokud produkce zajišťuje štábu a rentálům dobře placenou práci na zahraničních projektech, je poté mnohem jednodušší zajistit si "slevu" pro domácí tvorbu, bez které by často ty méně komerční a umělecké filmy nikdy nemohly vzniknout.

Častým argumentem proti pobídkám bývá, že pokud průmysl není životaschopný bez státních dotací, měl by být ponechán vlastnímu osudu. Při bližším zkoumání je ale patrné, že tento průmysl patří mezi ty nejzdravější, a protože se pobídky staly celosvětovým fenoménem, je nutné, aby na něj reagovala i Česká republika. Jaké výhody přináší silný a zdravý filmový průmysl se pokusím nastínit v další kapitole.

6.4. Pobídky jako podpora pro servisní produkce

Dle mého názoru relevantní kritikou současného systému pobídek je skutečnost, že slouží především jako podpora pro servisní produkce. Za rok 2019 získaly servisní produkce 70% alokovaných prostředků, zatímco koprodukční partneři dosáhli na 20% a místní filmová tvorba na pouhých 10%.²⁹ Z toho tedy vyplývá, že pobídky skutečně jsou lákadlem pro zahraniční producenty, ale nepředstavují velkou pomoc pro domácí tvorbu. Zásadním problémem je skutečnost, že pro místní produkci zůstává stejná sazba minimálních uznatelných nákladů jako pro zahraniční produkce a to 15 mil. korun pro celovečerní film. Tato sazba se ukazuje jako příliš vysoká pro velkou většinu zde produkovaných filmů. Jak již bylo zmíněno, například Velká Británie minimální výši nákladů pro domácí tvorbu zrušila.

²⁹ Státní fond kinematografie. *Materiál pro jednání vlády*, 2019

7. Filmový průmysl

Filmový průmysl je významnou složkou kulturních a kreativních průmyslů, jejichž specifikace a potřeby se výrazně odlišují od klasických průmyslových odvětví. Je tudíž zásadní, aby statní orgány plně porozuměly těmto potřebám a reagovaly na ně, protože se dá předpokládat, že kulturní a kreativní průmysly budou mít stále významnější postavení ve vyspělém světě. I dnes se jim věnuje stále větší pozornost a můžeme mluvit o ekonomické a kulturní transformaci v naší společnosti z průmyslové ekonomiky na ekonomiku kulturní a kreativní.³⁰ Významnou odlišností tohoto průmyslu je skutečnost, že na rozdíl od tradiční ekonomiky je založen na tzv. 3T - technologii, talentu a toleranci.

Studie provedena na popud Evropské komise mj. dokládá, že kreativní průmysl představuje nové zdroje pro inteligentní a udržitelný růst, podporuje kulturní a jazykovou rozmanitost, především přímou vazbou na umělce a tvůrce a tím posiluje národní, regionální a místní identitu. Svým působením podporuje vztahy s ostatními zeměmi a přispívá tím jak k lepšímu vzájemnému porozumění, tak k vzájemnému kulturnímu obohacení. Zásadní je i skutečnost, že víc než kterékoliv jiné odvětví dává práci mladým lidem a v období recese po krizi v roce 2008 prokázal největší odolnost vůči nepříznivým ekonomickým podmínkám.³¹ Lze tedy tvrdit, že filmový průmysl je nezpochybnitelně důležitým odvětvím v ekonomice Českého státu se silným potenciálem do budoucna a při adekvátní státní politice se může stát významnou hybnou silou ve společnosti. Zároveň pokud dojde k zanedbání péče o tento sektor, nepochybně nastane odliv mladých a talentovaných lidí do jiných zemí, obdobně jak k tomu docházelo mezi lety 2004-2010. Vzniklá škoda takového odlivu by byla těžko kvantifikovatelná, nicméně nepochybně značná. Klíčová úloha kulturních a kreativních průmyslů v moderní společnosti je přiznána i Evropskou komisí, která na to reagovala vydáním několika strategických dokumentů a směrnic a dá se očekávat, že jejich úloha jenom poroste.

³⁰ Státní fond kinematografie. *Materiál pro jednání vlády*, 2019

³¹ Státní fond kinematografie. *Materiál pro jednání vlády*, 2019

8. Subsidy wars

Dle mého názoru jedním rozhodně negativním aspektem filmových pobídek v Evropě i celosvětově je neustálé soupeření mezi státy o výši pobídek. Jak bylo zmíněno, filmové pobídky mají fungovat jako investiční stimul pro přilákání zahraničního kapitálu a ve vakuu se dá říct, že fungují spolehlivě. Bohužel to ale vede k nutnosti reagovat na okolní státy, jejich politiku a snažit se přizpůsobit nastavení pobídek tak, aby bylo natáčení stále výhodné i u nás. To vede k takzvanému závodu o dno (race to the bottom), ze kterého masivně těží především Hollywoodská studia a mezinárodní on-line platformy, které si de facto do Evropy jezdí vybrat z katalogu nabízených pobídek.³² Je pak otázkou, do jaké míry pobídky doopravdy přinášejí investice do dané ekonomiky a zda se opravdu vyplatí vkládat peníze daňových poplatníků do filmového průmyslu. Na otázku dnes neexistuje jednoznačná odpověď, předložené studie se ale shodují v jednom, a to že bez filmových pobídek by se filmový průmysl v Čechách stal téměř bezvýznamnou položkou místního průmyslu.

V současnosti má Česká republika stanovené pobídky na 20%, což jí v minulosti stavělo spolu se Švýcarskem, Chorvatskem, Makedonií a Litvou do zemí s nejnižší sazbou. To bohužel dnes již neplatí, jelikož nově Chorvatsko zvýšilo sazbu na 25%, Litva na 30% a Švýcarsko nabízí mezi 20 a 40%. Česká republika si tedy drží smutné poslední místo již pouze s Makedonií. Největším konkurentem, co se týče objemu průmyslu, je Maďarsko s 30% a do popředí zájmu se dostává nově Polsko které zavedlo pobídky sice až v roce 2019, nicméně ve výši 30% a Rumunsko, které nedávno odsouhlasilo zvýšení pobídek na 35 až 45%³³ s platností od roku 2020. Ani země s mnohem větším filmovým průmyslem za Českem nezaostávají, Velká Británie nabízí 25% a Francie 30%. Z tohoto hlediska se dá říct, že pokud si Česko chce současnou pozici udržet, mělo by urychleně navýšení pobídek odsouhlasit, k čemuž dlouhodobě vyzývá i ředitelka Fondu, Helena Fraňková.³⁴ O to více je i vzhledem k těmto faktům inspirující, kolik projektů zvládly místní produkce přilákat i přes nepříznivé podmínky stanovené státem.

³² D. Ng, Los Angeles Times, *Hollywood studios win as European countries vie for U.S. production dollars* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://www.latimes.com/business/hollywood/la-fi-ct-european-film-tax-credits-20180320-story.html>

³³ Na 45% sazbu se dá dosáhnout pouze pokud bude dílo explicitně propagovat Rumunsko, viz výše.

³⁴ ČTK, *Žádost o filmové pobídky v Česku letos podalo zhruba 30 produkcí* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://www.investicniweb.cz/news-zadost-o-filmove-pobidky-v-cesku-letos-podalo-zhruba-30-produkci/>

9. Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se pokusil zanalyzovat a vysvětlit pojem filmových pobídek. Mojí snahou bylo zmapovat počátky tohoto nástroje a pochopit jeho úlohu na světovém filmovém trhu. Dále jsem se zaměřil na Evropu a na důsledky pro Českou republiku plynoucí ze zavedení pobídek v Evropě, a především v Maďarsku, jelikož Maďarsko bylo a zůstává i nadále klíčovým konkurentem. Pro srovnání jsem zjednodušeně popsal aktuální nastavení filmových pobídek v pěti konkurenčních zemích.

Následně jsem se zaměřil na domácí trh a postupné zavádění pobídek a důsledků z toho plynoucích pro ekonomiku a objem AVD průmyslu. V poslední části jsem se pokusil představit fenomén tzv. "subsidy wars", který dle mého názoru zůstává největší hrozbou pro filmový průmysl.

Na základě zkoumání jsem dospěl k názoru, že filmové pobídky se staly naprosto zásadním nástrojem pro přilákání investic do filmového průmyslu a pokud si Česká republika chce přinejmenším udržet současné postavení a trend navyšování objemu AVD průmyslu, je naprosto nezbytné, aby reagovala i na dění v Evropě a navýšila jak alokovanou částku, tak procentuální sazbu.

Z ideového hlediska jsem osobně proti myšlence pobídek, jelikož to vnímám ze strany silných hráčů jako vydírání států a finanční úlevu již tak velmi silnému a výnosnému průmyslu. Na druhou stranu nežijeme v ideálním světě a je nezbytné dělat kompromisy, obzvláště pokud se jedná o globální trend. Na základě všech zdrojů, ze kterých jsem čerpal vychází jednoznačně, že pro udržení filmového průmyslu jsou v tuto chvíli filmové pobídky nezbytné a příliv zahraničních investic do místního trhu je nezpochybnitelný.

Ze zkoumání plyne, že filmový průmysl patří mezi obory, které zaměstnávají mladé a kreativní lidi a poskytují jim příležitost k rozvoji. Zároveň místní filmaři patří svojí profesionalitou ke světové špičce a zvyšují povědomí o České republice. Zkušenosti plynoucí ze zakázek pro velké zahraniční produkce je v oboru významně posouvá a následně se tyto zkušenosti přelévají i do domácí tvorby.

Z mnou prozkoumaných dat dále vyznívá jako pozitivní zpráva skutečnost, že řada zemí aktivně o filmových pobídkách a jejich úskalích přemýšlí a snaží se je legislativním způsobem řešit. Řada zemí na území Evropy přistupuje k chytrému způsobu regulace pobídek tak, aby splňovaly jimi stanovené cíle. Často se země snaží o podporu domácí tvorby či rozvoj místního talentu a pobídky tomu uzpůsobují. Jak již bylo zmíněno, za inspirativní bychom mohli považovat přístup Polska, kdy uplatnili roční limity jak pro jednotlivé projekty, tak pro jednotlivé žadatele, aby došlo k rovnoměrnějšímu rozdělení pobídek. Stejně tak zajímavým je i přístup Estonska, země s nevalnou filmovou kulturou, která se ale snaží svými podmínkami umožnit přístup místnímu talentu do pozic kreativních tvůrců a postupně tím budovat novou generaci filmových profesionálů. Co se týče podpory domácí tvorby nelze než poukázat na případ Velké Británie, která umožnila přístup k filmovým pobídkám všem místním filmovým projektům bez ohledu na celkovou výši rozpočtu. Příkladů pro inspiraci má tedy Česká republika nemálo.

Závěrem bych chtěl říct, že i přes nemalou snahu se mi argumenty proti filmovým pobídkám vzhledem k situaci hledaly velmi těžko a dopady na Českou republiku a její ekonomiku se mi jeví jako zcela pozitivní. Chtěl bych zároveň vyzdvihnout i lví podíl Státního fondu kinematografie v čele s jeho ředitelkou Helenou Fraňkovou na významném zvýšení konkurenceschopnosti českého filmového průmyslu. Dle mého názoru se jedná o jednu z nejlépe řízených státních institucí a těžko by se hledala paralela v jiném odvětví. Neustálou

snahou o legislativní změny a propagací České republiky do zahraničí se jim podařilo vrátit Česko na obdobné výsluní jako před rokem 2004.
Bude skvělé, pokud se to podaří udržet.

10. Soupis pramenů

Literatura

Olsberg J., Barnes A. (2015), European Audiovisual observatory, Impact analysis of fiscal incentive schemes supporting film and audiovisual production in Europe

Ostatní zdroje

B. Pajust, Estonias Cash Rebate Project Exceeds Expectatons [cit. 16.5.2020].
Dostupné z:

<http://filmestonia.eu/index.php/2017/12/01/lati-rahvusliku-filmiauhinna-palvis-ka-eesti-film/>

British Film Commision, Film Tax Relief [cit. 16.5.2020]. Dostupné z:
<http://britishfilmcommission.org.uk/plan-your-production/tax-reliefs/>

ČTK, Filmové pobídky loni přinesly do ČR rekordních devět miliard Kč [cit. 16.5.2020]. Dostupné z:

<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/filmove-pobidky-loni-prinesly-do-cr-rekordnich-devet-miliard-kc/1855474>

ČTK, Žádost o filmové pobídky v Česku letos podalo zhruba 30 produkcí [cit. 16.5.2020]. Dostupné z:

<https://www.investicniweb.cz/news-zadost-o-filmove-pobidky-v-cesku-letos-podalo-zhruba-30-produkci/>

EuroZprávy.cz, ČTK, Česko zůstane „film friendly region“ [cit. 16.5.2020].
Dostupné z:

<https://eurozpravy.cz/kultura/film-a-tv/cesko-zustane-film-friendly-region-vlada-uvolni-na-pobidky-dalsich-500-milionu.7f127cd9/>

MediaGuru, Deloitte: Filmový průmysl v Česku tvoří 1,1% HDP [cit. 16.5.2020].
Dostupné z:

<https://www.mediaguru.cz/clanky/2018/07/deloitte-filmovy-prumysl-v-cesku-tvori-1-1-hdp/>

Nadler J. (2010), Is Hungary the New Hollywood of Europe [cit. 16.5.2020].

Dostupné z: <http://content.time.com/time/arts/article/0,8599,2003733,00.html>

Ng D., Los Angeles Times, Hollywood studios win as European countries vie for U.S. production dollars [cit. 16.5.2020]. Dostupné z:

<https://www.latimes.com/business/hollywood/la-fi-ct-european-film-tax-credits-20180320-story.html>

Origo film group, Hungarian Tax Credit System [cit. 16.5.2020]. Dostupné z:
<http://hungariantaxcredit.com/>

Polské Ministerstvo zahraničních věcí, *Polish oscar winners and nominees* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z:

<https://poland.pl/arts/visual-arts/polish-oscar-winners-and-nominees/>

POLSKI INSTYTUT SZTUKI FILMOWEJ, Information [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://pisf.pl/en/incentives-information/>

Slovak Film Commission, Cash rebate [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://www.filmcommission.sk/cash-rebate/>

Státní fond kinematografie, *Analýza filmových pobídek KPMG, 2015*

Státní fond kinematografie, Krátkodobá koncepce na rok 2020 [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/KK/KK_2020.pdf

Státní fond kinematografie, Průvodce žadatele o filmovou pobídku dle platné právní úpravy [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/H/Pobidky/pobidky%202019/pr%C5%AFvodce%20%C5%BEadatele%20filmov%C3%A9%20pob%C3%ADdky/Pr%C5%AFvodce_%C5%BEadatele_filmov%C3%A9%20pob%C3%ADdky_102019.pdf

Státní fond kinematografie, Schválený rozpočet na rok 2019 [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/Rozpocety/schvaleny%20rozpo%C4%8Det%202019.pdf>

Státní fond kinematografie, Vyhodnocení PPF 2010 [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/ppfp/vyhodnoceni-ppfp-2010.pdf>

Státní fond kinematografie, Vyhodnocení PPF 2011 [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/ppfp/vyhodnoceni-ppfp-2011.pdf>

Státní fond kinematografie, Zákon o audiovizí [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/legislativa/Zakon_o_audiovizi_ve_zneni_zakona_c.139-2016_Sb.pdf

Státní fond kinematografie, *Analýza filmových pobídek KPMG, 2015*

Státní fond kinematografie, *Materiál pro jednání vlády, 2019*

The Directors Guild of America, *U.S. Runaway Film and Television production study report* [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20081206143555/http://www.dga.org/thedga/leg_rp_runaway.pdf